

Pia Sillanpää ps ym.

Kirjallinen kysymys hoitotarvikkeiden yhdenvertaisesta saatavuudesta ja kansallisesta hoitotarvikejakelun ohjauksesta

Eduskunnan puhemiehelle

Diabetesta sairastavat tarvitsevat omahoitonsa toteuttamiseksi välttämättömiä hoitotarvikkeita, kuten verensokerimittareita, mittausliuskoja, glukosisensoreita ja insuliinipumppuja tarvikkeineen. Hoitotarvikkeet ovat osa terveydenhuoltolain mukaisia hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvia sairaanhoidon palveluja, ja asiakasmaksulainsäädännön mukaan hoitosuunnitelmaan kirjattuna asiakkaalle maksuttomia.

Hyvinvointialueiden päätökset hoitotarvikkeista hankaloittavat diabeteksen hoitotavoitteiden saavuttamista. Hyvinvointialueilla on käytössään ohjeita, joilla hoitotarvikkeille on asetettu enimmäismääriä tai rajattu joitakin ryhmiä tietyn hoidon ulkopuolelle. Siten Suomessa rajataan käytännössä vaikuttavaa ja kustannusvaikuttavaa hoitoa sairastuneiden ulottumattomiin.

Erityisesti glukosisensorit ja automaattisesti insuliiniannostelua säätelevät AID-insuliinipumput (ns. älypumput) erottuvat hoitotarvikeohjeissa ja hyvinvointialueiden hoitokäytännöissä tarvikkeina, joiden saanti ei ole yhdenvertaista. Tutkitusti näitä kustannusvaikuttavia hoitomuotoja hyödynnetään Suomessa muita eurooppalaisia verrokkimaita vähemmän. Useat Euroopan maat tarjoavat jo jatkuvan glukosisensoroinnin kaikille insuliinia käyttäville henkilöille diagnoosityypistä riippumatta, mutta Suomessa useat hyvinvointialueet rajaavat hoitomuodon käyttöä käytännössä vain tyypin 1 diabetesta sairastaville. Tuoreen terveydenhuollon rekistereihin perustuvan tutkimuksen mukaan Suomessa insuliinipumppua käytti 16,7 prosenttia tyypin 1 diabetesta sairastavista vuonna 2021, kun esimerkiksi Ruotsissa reilu kolmannes aikuisista tyypin 1 diabetesta sairastavista käyttää pumppua. Vain osa Suomessa käytettävistä pumpuista on AID-älypumppuja.

Diabeteksen lisäsairauksien hoito yhdessä tuottavuuskustannusten kanssa aiheuttaa suurimman osan diabetekseen liittyvistä kustannuksista. Tutkimukset osoittavat selvän yhteyden hoitotasapainon ja lisäsairauksien välillä. Glukosisensoroinnin ja AID-älypumppujen osalta on tuoretta tutkimustietoa Ruotsista ja Suomesta, mikä vahvistaa niiden olevan hoitotuloksia parantavaa, kustannusvaikuttavaa hoitoa. Yhteiskunnalliset säästöt syntyvät merkittävän lisäsairauksien vähenemisen ja sairaalahoidon tarpeen vähenemisen myötä, lisäksi hoitomuodoilla on itsenäisiä myönteisiä elämänlaatuvaikutuksia.

Kansallisilla hoitotarvikejakelun ohjeilla voidaan yhtenäistää hyvinvointialueiden käytäntöjä ja parantaa diabetesta sairastavien yhdenvertaisia mahdollisuuksia yksilöllisen tarpeen mukaiseen

Kirjallinen kysymys KK 384/2025 vp

hoitotarvikkeiden saantiin sekä kannustaa huomioimaan hoitokäytännöissä hoitosuosituksia ja uusien tutkimustietoa.

Edelliset kansalliset ohjeet hoitotarvikejakelusta ovat sosiaali- ja terveysministeriön kuntainfo terveyskeskusten hoitotarvikejakelusta (4/2013) ja hoitotarvikejakelua koskevan selvityksen (2014:28) johdosta julkaistu kuntainfo toimenpide-ehdotuksista terveyskeskusten hoitotarvikejakeluun (3.9.2014). Aluehallintovirastot ja Valvira ovat vuonna 2021 julkaisseet yhteisen tiedotteen "Hoitotarvikejakelussa noudatettava lakia" (6.4.2021). Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä terveyspalvelujen järjestämisvastuu on siirtynyt hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta, eikä päivitettyä kansallista ohjeistusta hyvinvointialueiden toiminta-ajalta ole. Diabetesliitto on selvityksissään todennut hyvinvointialueiden hoitotarvikejakelun ohjeiden ja käytäntöjen vaihtelevan, mistä seuraa perusteetonta alueellista ja diagnoosiperusteista eriarvoisuutta. Myös Kuntaliitto on vaatinut hoitotarvikejakelun tueksi valtakunnallisia soveltamisohjeita (7.10.2022).

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo varmistaa yhdenvertaisen ja yksilöllisten tarpeiden sekä hoitosuosistusten mukaisen hoitotarvikejakelun diabetesta sairastaville,

katsooko hallitus tarpeelliseksi nykyistä terveydenhuollon toimintaympäristöä koskevien, päivitettyjen kansallisten hoitotarvikejakelua koskevien ohjeiden laatimisen hyvinvointialueille,

kuinka hallitus aikoo edistää uusimman diabeteksen omahoidossa käytettävän teknologian, kuten glukosisensoreiden ja älypumppujen, käyttöönottoa Suomessa, ja

kuinka hallitus aikoo toteuttaa hyvinvointialueiden hoitotarvikejakelun valvontaa?

Kirjallinen kysymys KK 384/2025 vp

Helsingissä 12.11.2025

Pia Sillanpää ps
Mira Nieminen ps
Anne Rintamäki ps
Vilhelm Junnila ps
Bella Forsgrén vihr
Mauri Peltokangas ps
Hilkka Kemppi kesk
Harry Harkimo liik
Ville Väyrynen kok
Aino-Kaisa Pekonen vas
Janne Jukkola kok
Antti Kangas ps
Ville Merinen sd
Sara Seppänen ps
Maaret Castrén kok
Aki Lindén sd
Rami Lehtinen ps
Päivi Räsänen kd
Kim Berg sd
Henrik Wickström r